

Pedagógiai Program

Nagylóki Csicsergő Óvoda - Bölcsőde és Konyha

Hatályba lépés ideje: 2020. szeptember 01.

Tartalomjegyzék

1. Jogforrás	4
2. Az intézmény bemutatása	5
3. Bevezető	6
Programunk alapelve	7
Az óvodai nevelésünk pedagógiai alapelvei, céljai	7
4. Gyermekkép.....	8
5. Óvodakép.....	9
6. Pedagóguskép.....	10
7. Az óvodai nevelés feladatai	11
7.1. Az egészséges életmód alakítása	11
Gondozás	12
Mozgás, levegőzés	15
Lelki egészség.....	16
7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	16
7.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	18
8. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	20
8.1. Személyi feltételek.....	20
8.2. Tárgyi feltételek	21
8.3. Az óvodai élet megszervezése	21
8.4. Az óvoda kapcsolatai	23
9. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	25
9.1. Játék.....	25
Gyakorló játék.....	27
Szimbolikus és szerepjáték	28
Dramatikus játék, drámajáték, bábjáték	28
Konstruáló (alkotó) játék	29
Szabályjáték	29
9.2. Verselés, mesélés.....	30
9.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	33
9.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	35
9.5. Mozgás.....	37
9.6. A külső világ tevékeny megismerése	39
Matematikai tapasztalatszerzés	41
9.7. Munka jellegű tevékenységek	42
9.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	45

10.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	47
11.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása	48
12.	Az óvoda hagyományos ünnepei, programjai	51
13.	Gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységek.....	53
14.	Szakmai dokumentáció	55
15.	Mini bölcsőde	56
16.	Érvényességi rendelkezések	58
17.	Legitimációs záradék.....	59

1. Jogforrás

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

2. Az intézmény bemutatása

Intézmény neve:

Nagylóki Csicsergő Óvoda - Bölcsőde és Konyha

Intézmény címe:

2435 Nagylók, Hunyadi utca 5/c.

Telefon:

06-25/233-260

E-mail:

ovoda@nagylok.hu

OM-azonosítószáma:

202108

Az intézmény alapító, fenntartó és irányító szerve, székhelye:

Nagylók Község Önkormányzat

2435 Nagylók Hunyadi u. 1.

Az intézmény típusa:

Többcélú intézmény: közös igazgatású köznevelési intézmény, óvoda - bölcsőde (mini bölcsőde) és konyha

Az intézmény működési területe:

Nagylók Község Önkormányzat teljes közigazgatási területe

Az intézmény jogállása:

Önálló jogi személy, az intézményt az intézményvezető képviseli és az intézmény dolgozói felett a munkáltatói jogkört gyakorolja

Csoportok száma és a felvehető maximális gyermeklétszám:

2 óvodai csoport 54 fő

1 mini bölcsődei csoport 8 fő

Intézmény megbízott vezetője:

Varga Helga

Az intézmény alaptevékenységei:

Óvodai nevelés.

A többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

Intézményi gyermekétkeztetés

Szünidei gyermekétkeztetés

Mini bölcsődében történő bölcsődei ellátás

Az intézmény szakfeladat szerinti tevékenysége:

091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
104031	Gyermekek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása
104035	Gyermekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményében
104037	Intézményen kívüli gyermekétkeztetés
049010	Máshova nem sorolt gazdasági ügyek

3. Bevezető

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be,

- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A törvényi változások, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának változásai, az intézményünkben történt változások tették szükségessé a Pedagógiai Programunk módosítását. Intézményünk nevelőtestületének jóváhagyásával elkészült Pedagógiai Programunk, amely megfelel az Alapprogramban foglaltaknak.

Programunk módosításakor építettünk szakmai elképzeléseinkre, eddigi tapasztalatainkra, meglévő értékeinkre, helyi adottságainkra.

Programunk alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelm gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek. Nevelésünk tegye lehetővé a gyermek személyiség fejlődését, egyéni képességeinek kibontakozását. Törekedjünk arra, hogy az óvoda mentes legyen minden olyan személytől, eljárasmódtól, aki vagy amely a gyermeki személyiség kibontakozását károsan befolyásolja. Óvodánkban nem fordulhat elő hátrányos megkülönböztetés a gyermek vagy hozzátartozói színe, nem, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, nemzetiségi, etnikai vagy társadalmi származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt.

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető. Nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok és az intézmény összes dolgozója. Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet s azt, hogy

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked,
ha szükséged van a segítségemre.”

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje melyek a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

Bízunk abban, hogy a szakmailag megalapozott, tartalmilag és formailag megújult Pedagógiai Programunk tovább növeli pedagógiai munkánk eredményességét.

Az óvodai nevelésünk pedagógiai alapelvei, céljai

- Legfontosabb alapelvünk, hogy az óvoda a gyermekért van, ezért nevelésünk gyermekközpontú. Alapelvünk a gyermek mindenekfelett álló érdekének védelme, személyiségének és jogainak tiszteletben tartása.

- Az óvodai nevelés biztosítsa és segítse elő a gyermek személyiségének kibontakozását, az alkalmazható tudás megszerzését.
- Gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, örömteli szeretetteljes óvodai légkör kialakítása, mely megteremti a feltételt az eltérő ütemben fejlődő, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, differenciált neveléshez.
- Segítse elő a sikeres iskolai tanulás érdekében a potenciális zavarok megelőzését, tegye őket alkalmassá az alapkultúrák elsajátítására és a kompetenciák kialakulására.
- A gyermekek örömmel járjanak óvodába, érezzék otthon magukat.
- A gyermekek élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Az emberi értékek közvetítése, a közösségi élet szabályainak formálása, a kultúra átadása, a mindennapi életben való helytállásra nevelés.
- A gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető szükségleteiknek kielégítése.
- Harmonikus, nyugodt, vidám, szeretetteljes, egészséges, változatos tevékenységekre lehetőséget adó környezet biztosítása.
- Óvodai nevelésünk komplexitásának megvalósítását, a minden mindennel összefügg elvének érvényesítését szem előtt tartjuk.
- A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk intézményünkben, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek tehetséggondozása, képességeik kibontakoztatásához szükséges differenciált bánásmód biztosítására törekszünk.
- A szociális hátrányok kompenzálásában, az esélyegyenlőség megteremtésében minden dolgozónk aktívan részt vállal. Feladatunk a szociálisan és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztése, egyéni képességeik kibontakoztatása.
- Óvodánk célja, hogy megteremtse a nevelés feltételeit, és folyamatosan biztosítsa azt.
- Óvodánk legyen a család nevelését kiegészítő intézmény. Nagyon fontos a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése.

4. Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermeknek joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön. Az intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljük, óvodai életrendjét, pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki. A nemzetiségi hovatartozásának megfelelő nevelésben részesüljön.

Intézményünk gyermekei szeressenek óvodába járni, szeressenek az óvodában lenni. Mindennap örömeiket éljenek át egymással és a vele foglalkozó felnőttekkel.

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, mozgáshoz, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, önálló, nyugodt és kiegyensúlyozott lesz. Tud nevetni, felfedezni és csodálkozni. Ez a program befogad mindent, ami „csak tiszta forrásból” fakad és nem idegen az életkortól, hogy a gyermekek a művészet sokszínű hatásával, nemzeti és népi hagyományainkkal éljék át a vissza nem térő óvodás éveiket.

5. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Intézményünk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Biztosítjuk az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciókat. Mindezt úgy tesszük, hogy a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is (mint SNI, BTMN, kiemelten tehetséges, HH, HHH gyermekek).

Óvodai nevelésünkben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Programunk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkörről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről,
- kiemelt helyet biztosítunk a játéknak,
- az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről,
- az egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek részére az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségéről.

6. Pedagóguskép

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése. Az óvodapedagógus kötelességei:

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön a nevelést segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,

- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa az óvodában folyó nevelőmunkáról, a gyermek fejlődéséről,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést,
- a gyermekek, a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

7. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

7.1. Az egészséges életmód alakítása

Pedagógiai Programunk fontos része az egészséges életmód alakítása, az óvodai egészségfejlesztés, hiszen a gyermekkorban meglapozott egészségre nevelésnek a későbbi életszakaszokra is meghatározó szerepe van.

Az óvodai nevelésünk feladatai:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a gyermek életkorának megfelelő és rendszeres életritmus, óvodai életrend kialakítása,
- pozitív személyiségjegyek előtérbe helyezése

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése az óvodánkba járó gyerekeknél kiemelt jelentőségű. Gyermekünk az egészséges életmódra vonatkozó ismereteiket a családokból hozzák magukkal az óvodába. A hozzánk kerülő gyermekek különböző szociokulturális ismertekkel rendelkeznek, ezért fontos feladatunk a hátrányok felismerése, és ennek érdekében a megfelelő prevenció, illetve korrekció. Erre alapozva próbáljuk magasabb szintre hozni gyermekünk szokásait. Ezek érdekében megismertetjük velük az egészséges testápolás, kulturált étkezés, öltözködés, önállóság, mozgás, pihenés, szabad levegőn tartózkodás és testedzés kultúráját.

Kiemelt feladatunk az optimális napirend kialakítása, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, biztonságos, nyugodt, a gyerekek számára kiszámítható légkört teremt.

A pedagógusok fontos feladata az anamnézis felvétele az óvodáskor megkezdése előtt. A gyerekek befogadásakor tájékozódni kell a gyermek lehetséges betegségeiről, betegségre való hajlamáról.

Az egészséges életmód kiemelt területei:

- gondozás (testápolás, tisztálkodás, öltözködés, táplálkozás, pihenés),
- mozgás, levegőzés,
- lelki egészség.

Gondozás

A **testápolás, tisztálkodás, öltözködés** a gyerekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A

gondozás során a kisgyermek szociális és személyes szükségleteit elégítjük ki. Elősegítjük növekedését, fejlődését, hozzájárulunk egészsége megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges és a biztonságos életvitel kialakulásához.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Figyeljen a családi és az óvodai testápolási szokások összehangolására. Szükség esetén tájékoztassa a szülőket a helyes gondozási szokások alakításának fontosságáról. A tanév első szülői értekezletén részletesen beszéljen az intézmény gondozási feladatairól. Az önállóságra nevelés fontosságáról, annak lépéseiről.
- A gyereket szükségleteinek, kívánságainak jelzésére, szóbeli kifejezésére szoktatja. Ne sűrgesse, de ösztönözze, segítse a gyermekeket abban, hogy szükségleteik körüli teendőiket közösen, a nevelővel együttműködve, de egyre önállóbban végezzék.
- A testápolási műveletek a gyermekeket segítő felnőttek (óvodapedagógus, dajka) és a gyerekek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik.
- Ösztönözze a gyermekeket a helyes fogmosási technika elsajátítására.
- Érvényesítse a differenciált bánásmódot a helyes egészségügyi és higiéniai szokások kialakításánál.
- A szociálisan, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél gyakran előforduló hiányos gondozási feladatokat pótolja.
- Segítse, hogy a gyermek megfelelő sorrendben öltözzön, vetkőzzön, ösztönözze az önálló öltözködés, vetkőzés végzésére, ruháinak hajtogatására. Fejlettségi szintjének megfelelően tudjon cipőt kötni és gombolni.

Testápolás, tisztálkodás, öltözködés az óvodánkban:

- A gyerekek szappannal folyóvízben mosnak kezet WC használat után, étkezés előtt és után, udvari játszás után, illetve minden esetben, amikor szükséges. Néha egy-egy gyerek teljes mosdatására is szükség lehet.
- Minden pénteken hangsúlyt fektetünk az otthoni testápolásról, körömápolás, hajmosás, fültisztítás.
- Ebédet követően a gyerekek fogat mosnak, valamint minden olyan esetben, amikor szükséges.
- A pihenőidőt követően a kislányok hajának fésülése a mosdóhasználat része.
- Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermekeket. Felhívjuk a szülők figyelmét az évszaknak megfelelő, réteges öltözködésre és váltóruhára (tartalék fehérnemű, öltözék).
- Intézményünkben váltóruhát, tornaruhát, tornacipőt, valamint váltócipőt kérünk. A váltócipő nem lehet papucs.

- A gyermekek számára elkülönített öltözőszekrényt biztosítunk.

Gyermekeink fejlődésének alapvető feltétele az egészséges **táplálkozás**, ami a testi fejlődésüket biztosítja. A gyermekek napi háromszori étkezését az életkoruknak megfelelően kialakított egészséges étrenddel az intézmény épületében működő főzőkonyha biztosítja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő étkezési szokásait. Ismerje meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadja a kezdeti étvágytalanságot, válogatást.
- Rövid idő elteltével próbálja ösztönözni a gyerekeket az ételek megkóstolására, elfogyasztására.
- Ösztönözze a gyermekeket tejtermékek, gyümölcsök, zöldségek fogyasztására.
- Tanítsa meg a gyermekeket az evőeszközök, szalvéta helyes használatára, a csukott szájjal étkezésre.
- Fordítson kiemelt figyelmet a helyes étkezési és illemszabályok kialakítására, a gyermek egyéni étkezési tempójára, szükségleteire.

Táplálkozás az óvodánkban:

- Intézményünkben az étkezéseket örömtelivé tesszük, és jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához, igyekszünk családi körülmények között együtt étkezni a gyerekekkel.
- A gyermekek számára méretüknek megfelelő evőeszközök és edények, terítők, szalvéták, ünnepek alkalmával ünnepi asztal szolgálják az étkezést.
- Napirendünkben az étkezések mindig azonos időben történnek.
- A gyermekek számára biztosítjuk, hogy a nap bármely szakaszában pótolhassák folyadékhiányukat.
- Intézményünk élelmezésvezetője megfelelő szakmai hozzáértésével kiemelt figyelmet fordít a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a tejtermékek előírásoknak megfelelő mennyiségű fogyasztására.
- Naponta biztosítunk a gyermekek számára friss zöldséget és gyümölcsöt, ehhez a szülők együttműködését kérjük.

A gyermekek délutáni **pihenése** élettani szükséglet. Az egyéni alvás igényét, egyéni szokásait figyelembe vesszük (cumi, alvóka).

Az óvodapedagógus feladatai

- Terejtse meg a nyugodt pihenés feltételeit.

- Elalvás előtt nyugtassa a gyermeket mesével és altatók dúdolásával, zenehallgatással.

Pihenés az óvodánkban:

- Nyugodt pihenő idő biztosítása. A nem alvó gyermek, vagy aki már felébredt csendesen pihenjen, ne zavarja társait.
- Minden gyermeknek legyen saját ágyneműje, pizsamája, melyet a szülő biztosít.
- Lefekvés előtti alapos szellőztetéssel kell biztosítani a tiszta levegőt.

Mozgás, levegőzés

A mozgás, testi nevelés, levegőzés az óvodai nevelés fontos része, fontos az élettani hatásuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásfejlesztésnél vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait.
- Biztosítsa a gyermekek napi levegőzését.
- Levegőzés alkalmával a gyermekeket környezettudatos magatartásra, a környezet megóvására, a természet szeretetére nevelje.
- Törekedjen a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésük elősegítésére.
- Törekedjen a változatos, biztonságos eszközhasználatra.
- Feladatok összeállításánál vegye figyelembe a gyermeki érdeklődést, fejlettséget.

Mozgás, levegőzés az óvodánkban:

- A mozgáshoz egészséges és biztonságos környezet teremtünk.
- Időjárástól függően, a gyermekek minél több tevékenységet a szabadlevegőn végezzenek.
- A gyermek aktívan, társaira figyelve, a szabályok betartásával tartózkodik a szabadlevegőn.
- Levegőzés során a gyermekek tartsák be a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat.
- Sajnos tornaszobával nem rendelkezünk, így sokszor a csoportszobában folyik a mozgás, illetve az udvaron, ha az időjárás engedi. A helyi általános iskola tornaszobáját is rendszeresen használjuk.
- A mozgásfejlesztéshez megfelelő számú, minőségű, biztonságos eszközökkel rendelkezünk.
- Mindennapos mozgást biztosítunk.
- A gyermek aktívan és örömmel végezze a játékos mozgásfejlesztő tevékenységeket. Szívesen játszon akár irányítás nélkül is mozgásos játékokat.
- A gyerekek szeressék és rendszeresen, bátran végezzék az aktív testmozgásokat.
- Nyári időszakban védelem a meleg ellen (napernyők, napkrémek).

Lelki egészség

A lelkiileg egészséges gyermek nyitottá válik a világra, elfogadja a másságot, alkalmazkodik a különböző helyzetekhez. Társaihoz türelmes, megértő, szívesen segít a társainak, óvónőnek. Szeretettel fordul társai felé, vannak barátai, kapcsolatai kiegyensúlyozottak, elutasítja a durvaságot.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek érzelmi biztonságának, tevékenységüknek kielégítése.
- Biztonságot, kiszámíthatóságot adó napirend biztosítása.
- Derűs, nyugodt légkör folyamatos biztosítása.
- Differenciált bánásmód, másság elfogadtatása.
- Kapcsolatok pozitív érzelmi töltése

Lelki egészség az óvodánkban:

- Az óvoda légkörét, környezetét úgy alakítjuk, hogy a gyerekek biztonságban, nyugalomban érezhessék magukat.
- Dolgozók személyiségükkel is nyugalmat, biztonságot árasztanak.
- Betegségmegelőzési, egészség megőrzési szokások alakítására kiemelt figyelmet szentelünk, szoros együttműködésben a családokkal, fokozott figyelemmel a halmozottan hátrányos gyermekek családjaira.
- A tevékenységek végzése során a gyermekek ügyeljenek saját és társaik testi épségére.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek,
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a

figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szépség és a jó megláttatása.
- Népi kultúra és a helyi hagyományok megismertetése.
- A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Vegye figyelembe a gyermek érzelmi igényeit, szükségleteit, törekedjen a kiegyensúlyozott légkör megteremtésére.
- Segítse elő az érzelmekre épülő kapcsolatteremtést.
- Biztosítsa az óvodába lépéstől kezdődően a pozitív érzelmi hatásokat.
- Segítse a gyermek éntudatának fejlődését. Alakítson ki reális énképet, pozitív értékrendet, helyes viselkedési szokásokat.
- Segítse elő a gyermekek önkifejező, önérvényesítő törekvéseit, akaratuk, kitartásuk fejlődését.
- Legyen türelmes, tapintatos az érzelmi megnyilvánulások tekintetében.
- Szervezze meg a gyermek óvodai életét olyan módon, hogy fejlődjenek erkölcsi tulajdonságaik (segítőkézség, együttérzés, együttműködés, önzetlenség, figyelmesség).
- Segítse elő a társas kapcsolatok fejlődését, barátságok kialakulását.
- Alakítsa a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek pozitív érzelmi kapcsolatát úgy, hogy a gyermek jól érezze magát az óvodában.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljen.
- Alakítsa ki a csoport hagyományrendszerét.
- Becsültesse meg a természeti és társadalmi értékeket.
- Legyen bátorító, türelmes, adjon személyével pozitív mintát.

- Alkalmazzon speciális eljárásokat a nehezen szocializálható, szociálisan és halmozottan hátrányos helyzetű, lassabban fejlődő gyermekeknél.
- Segítségnyújtás a negatív tapasztalatok (irigység, durvaság, harag) által kialakult magatartás korrigálásához.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés az óvodánkban:

- Biztonságos, nyugodt családi, elfogadó, szeretetteljes légkör alakítása.
- Elegendő hely és tér biztosítása a csoportszobában és az udvaron a gyermeki érzelmek kibontakozásához.
- Elegendő idő biztosítása egymás közt alakuló érzelmek kinyilvánítására és megélésére, együtt játszásra.
- A megfelelő motiváló eszközök pozitív érzelmi hatást gyakorolnak a gyermekekre.
- Lehetőség biztosítása a közös élményszerzésre.
- Hazánk, településünk hagyományainak megismertetése, hagyományaink ápolása.
- A természet értékeinek és szépségeinek védelme, környezettudatos szemlélet megalapozása.
- Szűkebb és tágabb környezetünk, nemzeti értékeink megismertetése.
- A nemzeti identitás erősítése, nemzeti értékeink megbecsülése.
- Szokások, hagyományok ápolása, nemzeti szimbólumok megismertetése.

7.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,

- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlettségét, képességeit. Differenciált készség, és képességfejlesztést valósítson meg. Lássa el a prevenciós, korrekciós feladatokat, tehetséggondozást.
- Tegye lehetővé, hogy minden gyermek önmagához képest fejlődjön.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása különböző spontán élethelyzetekben és tevékenységekben, személyes mintaadással.
- Nyelvi készség fejlesztése.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- Szervezze meg és biztosítsa a sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztési tevékenységét.
- Engedjen teret a gyermekek önállósulási vágyának, segítve a gyermekek egymástól való tanulását.
- Önmaga is legyen érdeklődő, kíváncsi, a gyermek kérdéseire nyitott.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása az óvodánkban:

- Az óvodai élet minden tevékenységformája lehetőséget ad az anyanyelvi, értelmi fejlesztésre és nevelésre.
- A fejlesztésre, nevelésre változatos tevékenységeket kínálunk, cselekedtetéssel, játékos módszerekkel. Ezen tevékenységek közben fejlődik az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség.
- A helyes és szép magyar beszédet, mint értéket közvetítjük a gyermekek felé.
- Rendszeresen alakítunk ki közös beszélgetőköröket a csoportokban, ahol a gyerekek elmesélhetik az óvodai és az óvodán kívüli élményeiket. Ezek során a gyerekek fejlődnek az egymásra való odafigyelés, a meghallgatás, az empatikus reagálás, a nyilvánosság előtti megszólalás terén.

- Folyamatosan motiváljuk a gyerekeket a velük megtörtént események elmondására, egymás meghallgatására.
- Képolvasáskor gyarapszik szókincsük.
- Anyanyelvi játékokat, beszédfejlesztő gyakorlatokat végzünk, melyek során a gyerekek kommunikációs képességei fejlődnek, szókincsük bővül. Ezen tevékenységek hozzájárulnak a tiszta, érthető beszéd kialakulásához.
- Olyan nyelvi játékok választására törekszünk, melyek szórakoztatók: nyelvtörők és értelmetlen szavak, szólások és közmondások, találós kérdések, népies humoros kifejezések megismerése, alkalmazása.
- Mindennap teremtünk alkalmat mondókák, versek, mesék hallgatására, visszaadására.

8. Az óvodai élet megszervezésének elvei

8.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Személyi feltételek az óvodánkban:

- Óvodai csoportok száma: 2
 - gyermek férőhelyek száma: 49 fő
 - csoportok vegyes életkorúak
- Óvodai dolgozók száma: 6 fő
 - óvodapedagógusok: 4 fő (ebből egy megbízott intézményvezető)
 - dajkák: 2 fő
- Bölcsődei dolgozók száma: 2 fő kisgyermeknevelő

Dolgozóinkkal szembeni elvárások:

- Kulturált magatartással és megjelenéssel, személyi gondozottsággal, gyermekszerető viselkedéssel és beszédkultúrával értékeket közvetítsenek és pozitívan hassanak az óvodás gyermekek fejlődésére.
- Mindenkire jellemző legyen a megértés, elfogadás, segítés, támogatás, együttérzés, kedvesség, vidámság, együttműködés, csapatmunka.
- Kapcsolataikat a tapintat és az elfogadás jellemezze.
- Képviseljék a helyi pedagógiai program szellemiségét.

Óvodapedagógusainkkal szembeni elvárások:

- Legyen gyermekekkel együtt tevékenykedő, játszani tudó, nyitott, érdeklődő, toleráns, önkritikus, kezdeményező, határozott.
- Rendelkezzen jó helyzetfelismerő képességgel.
- Személye biztonságot jelentsen a gyermeknek, aki bármikor menedéket, védelmet, segítséget, bátorítást, vizsgáztatást talál a számára anyát pótló óvó néninél.
- Alakítson ki jó kapcsolatot a családokkal.
- Nyitott legyen az új pedagógiai módszerek iránt. Képes legyen a megújulásra.
- A nevelés minőségének, eredményességének fokozása érdekében az óvodapedagógus saját kompetenciáit fejlessze.
- A sokféleség elfogadását segítő képességek, tulajdonságok, megerősítésére legyen képes; mint a megértés, önkritika, tolerancia.
- Legyen rendszeres a részvétele ön- és továbbképzéseken.

8.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

- Az óvodás korú gyermekek részére csoportszobáink az előírásoknak megfelelnek. A csoportszoba természetes megvilágítású, erős benapozás nem éri a gyermekeket. A helyiség mosható, fertőtleníthető, résmentes burkolatú, részben padlószőnyeggel, mely szolgálja a gyermekek játéktevékenységeit. Az oldalfalak ütés és kopásállóak, mosható és fertőtleníthető felületűek.
- A gyermeköltöző a bejárat előteréből nyílik, a fürdőszobához kapcsolódik. Igazodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz, minden gyermek rendelkezik jellel ellátott öltözőszekrényvel, ruhászsákkal, cipőtárolóval, padokkal.
- A fürdőszoba kapcsolódik a gyermeköltözőhöz, felnőtt jelenlétét minden esetben biztosítjuk. Pelenkázó, kisméretű Wc-k, mosdókagylók, törölközőtartó, fogmosó pohártartó, fésűtartó, kisméretű dobogó segíti a gyermekek gondozását, önállósodását. A szennyes ruha és a tiszta ruha kezelése elkülönítve történik.
- A konyha gyermekek ételmezésével kapcsolatos táplálkozástudományi és higiénés szabályok szerint működik. A reggelit (bölcsődés gyermekek számára), tízórait, ebédet, uzsonnát itt készítik.
- A játszóudvar biztosítja a gyerekek szabad levegőn történő játszásához a mozgásteret. Telepített játszótéri eszközökkel rendelkezik. A homokozó kellően szélvédett, napos- árnyékos, életkori sajátosságainak megfelel. Fűves és burkolt felület egyaránt megtalálható. Az udvar elkerített, a kerítés zárt, a kapun a gyermekek számára nem elérhető helyen zárást biztosító retesz működik.

8.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak

meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek napirendje:

7:00 – 8:45	Gyermekek fogadása, szabad játék a csoportszobában
8:45 – 9:30	Mindennapos testnevelés, gondozási feladatok, tízórai
9:30 – 10:30	Kezdeményezés a csoportszobában, jó idő esetén a szabadban.
10:30 – 11:45	Levegőzés, szabad játék
11:45 – 12:30	Gondozási feladatok, ebéd
12:30 – 15:00	Pihenés, gondozási feladatok, uzsonna
15:00 – 16:30	Kezdeményezés, szabad játék a gyerekek hazameneteléig

A gyermekek hetirendje:

A csoportok heti rendjét az óvodapedagógusok készítik el minden év elején, mert minden csoportnak más az összetétele, a gyermekek kora. A csoportok heti rendje a csoportnaplóban rögzítésre kerül a következők szerint:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal)

8.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek:

- az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények),
- az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények),
- és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Kapcsolat a családdal

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. A kölcsönös bizalom és segítségnyújtás jegyében tájékoztatjuk a szülőket az óvodában történekről. Előítéletektől mentesen közelítünk a családhoz, és ezt várjuk az óvoda valamennyi dolgozójától.

Igyekszünk minél több alkalmat biztosítani és megragadni a kölcsönös tájékoztatásra, egymás alaposabb megismerésére:

- családlátogatás,
- beszoktatás,
- nyílt napok,
- szülői értekezletek,
- fogadóóra,
- közös ünnepek,
- szülői szervezet.

Kapcsolat a bölcsődével

Intézményünkben óvodánk mellett bölcsőde is működik. A kapcsolattartás folyamatos az óvodapedagógusok és a kisgyermeknevelők között. A bölcsődés gyerekek évente több alkalommal tesznek látogatást az óvodai csoportban. Az öltözőkben rendszeres a találkozás a gyerekek és a pedagógusok között.

Kapcsolat az iskolával

A helyi általános iskolával folyamatos a kapcsolattartás. Mindkét intézmény szervez olyan rendezvényeket, melyre a másik intézményt meghívja. Feladatunknak tekintjük, hogy megismerjük az iskola nevelési alapelveit, az első osztályra vonatkozó követelményeket. Lehetővé tesszük, hogy az első osztályos tanítók is megismerjék az óvodai nevelőmunkánk folyamatát, eredményeinket, programunkat.

Kapcsolat a fenntartóval

Intézményünk zavartalan működéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket biztosítja. Ellenőrzi a törvényes működést. Az adatszolgáltatási és beszámoló kötelezettségünknek eleget teszünk.

Kapcsolat a pedagógiai szakszolgálattal

A szakszolgálat emberei szűrésekkel mérik munkájuk szükségességét. A logopédus év elején felméri a beszédhibás gyerekeket, és egyénre szabott fejlesztési terv alapján korigálja a hibákat.

Diszlexia prevenció és szenzomotoros fejlesztés biztosítása nagycsoportos gyermekeink számára.

A beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézség, sajátos nevelési igény gyanúja esetén a szakszolgálat végez vizsgálatot.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szerződést kötünk a szakszolgálat által előírt szakemberekkel a gyermekek ellátását illetően.

Kapcsolat az egyházzal

Heti rendszerességgel református hitoktató látogatja a gyerekeket és tart 30 perces foglalkozást. Tanév kezdetén szülői jelentkezés alapján működik.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

A településen működő Községi Ház programjain intézményünk rendszeresen részt vesz. Szolgáltatásait úgy, mint könyvtár előszeretettel igénybe vesszük.

A Községi Ház helyet biztosít rendezvényeink lebonyolításához.

Kapcsolat a védőnővel, háziorvossal

Védőnő rendszeres látogatást tesz intézményünkben. Tisztasági, egészségügyi szűréseket végez. Mindkét fél a gyermekeknél, családoknál észlelt problémákat megossza, szükség esetén intézkednek.

Kapcsolat a családsegítő szolgálattal

A korai jelzőrendszer lényege a prevenció megközelítés, vagyis, hogy minél korábbi jelekre figyeljenek fel a rendszer szereplői, esetünkben az intézményünk dolgozói, és minél gyorsabban reagáljanak az

adott gyermek helyzetére. A családsegítő rendszeresen tájékoztatja az intézmény vezetőjét azokról a családokról, akiknél fokozottan figyelni szükséges. Esetenként javasolja egy – egy gyermek intézményi felvételét.

Kapcsolat az óvodai és iskolai szociális segítővel

Heti egy alkalommal látogatja intézményünket. Pedagógus által gyermekeknél észlelt problémákat megbeszéljük, szükség esetén a szülő engedélyével a gyermekekkel foglalkozik.

9. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Pedagógiai munkánk során arra törekszünk, hogy a képességek célzott fejlesztésével minden gyermeket lehetőségeihez mérten felkészítsünk a zökkenőmentes iskolakezdesre.

A pedagógiai program a gyermekek fő tevékenységi formáira a mozgásra, játékra, kommunikációra épül. Erre alapozva szervezzük meg pedagógiai feladatokat.

Óvodai nevelésünkben döntő, hogy a 3-6-7 éves gyermek megismerő tevékenysége a megtapasztalásra épüljön, hogy érzékszervein keresztül fedezze fel, ismerje, szeresse meg a környezetét.

9.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Vegye figyelembe a játékok kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- Utánozható minta adása a gyermek számára.
- Legyen nyitott és bevonható a gyermekek játékába. Játék elakadása során segítő, kezdeményező legyen. De a segítség módját és mértékét a játékhelyzettől, fejlettségi szinttől tegye függővé.
- Fontos feladata a gyermekek játékának, viselkedésének megfigyelése, a gyerekek játékban való szerepvállalásuknak, szerepbe való beleélésüknek megfigyelése.
- Tegye lehetővé, hogy a családban, óvodában; tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékidőben átélhessék.
- Legyen tisztában a csoport és egyes gyermek fejlődésével.
- Jelenlétével segítse a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. Támogassa az együttjátszás igényét.
- Mutassa meg az eszközök helyes használatát.
- Helyezze előtérbe a természetes anyagból készült játékokat, a természetben található termékeket vonja be a tevékenységekbe.
- A játékszerek megválasztásakor tartsa szem előtt motiváló, fejlesztő hatást.
- A játékszerek legyenek jó minőségűek, tisztíthatók, veszélytelenek.
- A játékszerek legyenek gyermekek számára elérhető helyen.
- Adjon lehetőséget, hogy a gyermek játéka során saját elgondolásait valósíthassa meg.
- Adjon teret a gyermeki fantázia, a gyermek hangulatának, érzelmeinek megnyilvánulására.
- Pozitív élményekkel séták, kirándulások során kedveltesse meg a gyermekekkel az udvaron és a szabadban tartózkodást.
- Ismertesse meg a gyerekekkel a népi játékokat.
- Támogassa a gyermekek önállóságát a játékok során is.
- Gazdagítsa a gyermekek tapasztalatait.
- Fokozza a gyerekek játékkedvét.
- Biztosítson változatos (állandó és ideiglenes) játszóhelyeket a csoportszobában és az udvaron.

Játék az óvodánkban:

- A belülről indított és vezérelt játék célja a gyermek szabad képzelettársításának elősegítése. Célunk intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakozása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, és a játékba integrált tanulás.
- A játék objektív feltételeinek megteremtése:
 - A folyamatos és rugalmas napirenddel a lehető legtöbb egybefüggő játékidő biztosítása.
 - Megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
 - Játékeszközök biztosítása, melyek megfelelnek a csoport létszámnak és az életkori sajátosságoknak.
- A játék szubjektív feltételeinek megteremtése:
 - Nyugodt, kiegyensúlyozott, derűs, alkotó légkör megteremtése.

- Szabadon választható tevékenységek.
- Élmény- és tapasztalatszerzés lehetősége.
- A játék a legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenység, mely áthatja az egész óvodai nevelésünket.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek szabad játékválasztását, önkéntességét.
- Lehetőséget adunk a természetes mozgásigény kielégítésére.
- A gyermekek játék elgondolása fejlődjön. Jelenjen meg többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvő képességet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakult játéktudatuk van.
- Önállóak játék tervezése, szerepek kiválasztása, játékszerek, eszközök megválasztása terén.
- A játszócsoportokban, baráti közösségekben tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- Játékuk során mozgásuk összerendezett, koordinált, alkalmazkodnak a tér adta lehetőségekhez.
- Elfogadják társaik elgondolásait, logikáját.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Önállóan képesek szabályok létrehozására.
- Örülni tudnak a sikereknek.
- Küzdeni tudnak a győzelemért.
- Elviselik a kudarcot.
- Képesek élményekre épülő játékhelyzet létrehozására, szabad eszközválasztásra.
- Egy-egy játéktémát több napon keresztül is képesek játszani, tovább fejleszteni.
- Tudnak irányítani, társaikhoz alkalmazkodni.
- Képesek szerepvállalásra és szerepek elosztására.
- Vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Képesek saját maguk eszközt készíteni a játéktevékenységekhez.
- Alkotásaikat önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, képesek különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.
- Ismert mesék bábozására, dramatizálására képesek.
- Igénylik a társaikkal való együttjátszást.

Játékformák:

Gyakorló játék

A legkisebbek jellemző tevékenységi formája. Legegyszerűbb gyakorló játékok a mozgások, mászás, ugrálás, futás, tárgyak rakosgatása. Minden gyakorló játék legfőbb jellemzője a funkcióöröm.

A gyakorló játékok során a gyermek teljes személyisége gazdagodik, fejlődik. Megismeri önmagát, gyakorolja a nagymozgásokat, megtanulja összehangolni a mozdulatait, ismerkedik tárgyi környezetével, az őt körülvevő tárgyi világ fizikai jellemzőivel, egyre önállóbb és egyre bátrabban kezd új és új tevékenységekbe.

A gyakorló játék során leggyakrabban használt játéktárgyak a tologatható és húzogatható játékok, lábbal hajtható kismotorok, autók, hintaló, labdák, háztartási eszközök, homokozó játékok. Elemei a későbbi évek során bonyolultabb, összetettebb játékokban is megőrződik.

Szimbolikus és szerepjáték

AZ a játéktevékenység, amelyben a gyermekek a látott szerepeket, tevékenységeket, a felnőttek közötti sajátos viszonylatokat sajátos játékkörülmények között újraalkotják. Ehhez képzeletük segítségével megalkotják azt a teret és játékeszközöket, amelyek segítségével a helyzetet rekonstruálják, átélik. Szoros kapcsolatban van a dramatikus játékokkal.

A gyermekek szerepjátékára jellemzőek a „mintha-helyzet”-ek: adott életkorban az élénk gyermeki képzeleterő segítségével a gyermek sajátos játékhelyzeteket teremt, melyben tulajdonságokkal ruház fel különböző tárgyakat, szereplőket.

A szerepjátéknak nagyon fontos szerepe van a szociális kapcsolatok kialakulásában. Ez az a játéktípus, amelynek keretén belül a gyermekeknek a legtöbb alkalmuk nyílik arra, hogy a társas viselkedés különböző formáit gyakorolják, továbbá a szerepjáték során elsajátított szabályok és normák a további életük különböző szinterein is útmutatóként szolgálhatnak.

A szerepjáték jelentősége a szocializációs folyamatok erősödésében kifejezésre jut a gyermekek közötti kapcsolatteremtő képességben, az együttes cselekvés képességében, a közösségi magatartás formáinak alakulásában.

Az óvodapedagógus feladata, hogy szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvéshez. A kicsik játékában kapjon teret a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, stb., melyek egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték, az óvodapedagógus segítse a gyermek játékát tovább fejlődni. A gyermekek vállaljanak szerepeket, használjanak szimbólumokat a „mintha-helyzet”-ek megteremtéséhez.

A szerepjátékok során a fejlesztési lehetőségek széles skálája jelen van, de ez mindig attól függ, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak.

Dramatikus játék, drámajáték, bábjáték

A drámapedagógia eszköze: a dráma, a cselekedtetés, amely különböző részképességeket fejlesztő gyakorlatokat, játékokat és szerepvállalást igénylő társas rögtönzéseket jelent. Fejlesztő hatása abban rejlik, hogy cselekvést, aktív közreműködést követel minden résztvevőtől, ami által nem valóságos körülmények között élnek át valóságos érzelmeket, hiszen a drámajátékok a „mintha” világába repítenek.

A drámajáték az óvodában olyan módszer, amely a játékra alapoz, a gyermeki cselekvésre koncentrálni, feltárja és fejleszti a gyermek kreatív képességeit. A drámajáték egyben dramatizáló módszereket használ, hiszen szerepeket osztanak és ezeket játsszák el.

A gyerekek a drámajáték során megtanulják, hogyan alakítsák ki saját gondolkodásmódjukat, értékrendszerüket és megtapasztalják milyen sok megoldás létezhet egy adott helyzetre.

A dramatikus játékok nevelési célja az egész személyiség harmonikus és differenciált fejlesztése. Hatékony segítséget nyújt a kommunikációs készségek, képességek kibontakoztatásának terén. A gyerekek bátrabbak, közvetlenebbek, nyitottabbak, elfogadóbbak lesznek általuk. Erősödik önbizalmuk, fogékonyabbak lesznek, kíváncsiak a körülöttük élő emberekre.

Dramatizáláskor és bábozáskor a gyermekek saját vagy meseélményeiket játsszák el kötetlen módon. A felelevenített élmények, tapasztalatok során fejlődik emlékezetük, kreativitásuk, személyiségük. Játék közben gazdagodik szervezőkészségük, alkalmazkodó készségük, önértékelésük és önismeretük, gyarapodik szókincsük, fejlődik kifejezőképességük, fantáziájuk

A drámajáték szerepének lehetőségeit alkalmazzuk a mindennapi nevelési feladatok ellátása során és konfliktusok feloldásához. A bábjáték alkalmas a visszahúzódozó, gátlásos gyermek megszólaltatására is.

Az óvodapedagógus meseélményt nyújt rendszeres, többször ismétlődő dramatizálás, bábozás során. A bábozás először a pedagógus előadásában jelenik meg az óvodában. A dramatizáláshoz, bábozáshoz használt kellékeket a gyerekek számára elérhető helyen tároljuk. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen is készítünk.

Konstruáló (alkotó) játék

A gyermek különböző elemekből, játékszerekből összeraknak, létrehoznak építményeket, alakzatokat. Sokszor nem a létrehozott alkotás a lényeg, hanem a folyamat. Ezért ezt a játékfajtát az alkotás öröme jellemzi. Eleinte spontán építenek, de később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál.

Előfordul, hogy a konstruáló játék a szerepjátékkal együtt jelenik meg, és ebben a szerepjátéké a kiindulópont, de sokszor megfigyelhető, hogy a gyermek az alkotás örömeért hoz létre valamit, amit nem szeretne alárendelni semmilyen szerepnek. Képzletében bizonyára megjelennek az egy-egy alkotáshoz tartozó szerepbeli történések, de ténylegesen nem éli meg azokat.

A létrehozott alkotások életkor szerint változnak. A kisebb gyermekeknél az építőelemek változtatás nélkül maradnak a játék folyamatában (pl. építőkockákat egymás mellé téve pályát alkot), addig a nagyobbak már a különféle eszközök önálló elkészítésére törekszenek (pl. saját bútorokat terveznek a maguk által készített kis házukba).

Biztosítjuk az eszközök változatosságát.

Építés, konstruálás során a gyermek több területen fejlődik, fejleszthető:

- fejlődik a gyermek kreativitása,
- tanulja és tapasztalja a rész – egész viszonyát,
- megtanul tervezni, szerkeszteni,
- fejlődik megfigyelő képessége, gondolkodása
- elősegíti a szem–kéz koordináció fejlődését,
- segíti a finommotorika fejlődését,
- téri helyzetek, formák, színek, anyagok fogalmának megismerése, megnevezése.

A konstrukciós játékhoz kapcsolva megjelenik a barkácsolás, elsősorban a pedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermek aktív bevonásával hoz létre, de egyre nagyobb teret adunk az önálló barkácsolásra is.

Célunk, hogy a lehető legtöbb technikát és munkaformát megismertessük a gyermekkel. A konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömeit.

Szabályjáték

Az óvodáskori játékok között a szabályjáték fontos helyet foglal el. Ebbe a típusba azok a játékok tartoznak, amelyeket a szabály és annak betartása motivál, vagyis a gyermek számára ez jelenti magát a játék örömeit. A szabálynak ebben a formában óriási szerepe van, hiszen minél komolyabban veszi a gyermek annak létét, annál izgalmasabb számára az adott játék.

Az óvodapedagógusnak nagy szerepe van a szabályjáték során. Figyelembe kell vennie a gyermekek fejlettségét, játék iránti érdeklődését, s így tudja a játék tartalmát és szabályait kialakítani, és a játékot beilleszteni az óvoda napirendjébe. Fontos a kezdeményező szerepe.

A pedagógus fontos feladatai:

- a játéktanítás módjának megválasztása,
- a játék tartalmának és szabályainak ismertetése,
- a játékkal kapcsolatos magyarázatok, az esetleges hibák és azok megoldására való figyelemfelhívás a tényleges játék eljátszása előtt,
- az óvodapedagógus saját szerepének meghatározása, a játékba való beépülése,
- a játék utáni értékelés,
- olyan szabályjátékok tervezése, amelyek a gyermekek mozgásigényét is kielégítik.

A szabályjátékok során:

- a gyerekek megtanulják a szabálykövetést,
- megtapasztalhatják sikerüket és esetleges kudarcukat,
- a jó szabályjáték eredményeinek feldolgozása a reális énkép kialakulását is segíti,
- a gyermek önmaga szabályozására is ügyel, ugyanakkor mások cselekvéseit is figyeli a szabályok betartása szempontjából,
- megalapozzák a mindenkori alkalmazkodás képességét, a szabályokhoz való pozitív viszonyulást.

A gyermekek játszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi-és szabályjátékokat is, amelyek könnyen betarthatók. Ha túl nehéz a játékfeladat, a szabály nem ösztönöz cselekvésre, megnő a kudarctól való félelem és kényszeres igazodás léphet a játéköröm helyébe. Következésképpen, hogy a gyermek kilép a játékhelyzetből, vagy abbahagyja a játékot, elhagyja a játék terét, vagy csalással kivonja magát a játékszabályok alól. Ezek megelőzése vagy kezelése az óvodapedagógus feladata.

A szabályjátékban nagyon is jellemző, hogy a gyermek győztes akar lenni. A siker függ a képességektől és sokszor a véletlentől. Az is az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekkel megértesse nem csak ő lehet a győztes.

9.2. Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez és a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítőtje. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlétesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A gyermeki irodalom tartalmi és formai elemei, az óvodapedagógus utánzásra készítő, szemléletes, képszerű bemutatása az óvodáskorú gyermekek nyelvi-kommunikációs fejlesztésének legfőbb forrásai. A gyermekek fejlődéséhez, érési sajátosságaihoz igazodó anyagválasztás, az óvodapedagógus magával ragadó bemutatása a záloga annak, hogy az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközei nagymértékben fejlesszék a gyermeki beszédet, a kommunikációt.

Az anyanyelvi nevelés területei a mesélés, verselés. A meseigény ebben az életkorban éppolyan természetes megnyilvánulás, mint a játékvágy. A mondókák, versek az érdekes ritmikus hangzásuk miatt, mozgásélménnyel összekapcsolva pedig az érzelmek kiváltása miatt vonzóak. A mesét a képzelődés, a belső képteremtés teszi élménnyé. Képzeltbeli és valóságos játékokra serkentenek, vagy csak nyugtatóan hatnak a kicsikre. Az általunk választott mondókák, versek, énekek mindig összhangban vannak a játékkal, témájukban vagy hangulatukban igazodnak hozzá.

A gyermek az irodalmi anyagok segítségével sajátítja és gyakorolja:

- a beszéd automatizmusait,
- a tiszta beszédhallást,
- a helyes légzést,
- a helyes kiejtést, artikulációt,
- az egyes beszédhangok, hangkapcsolatok törvényszerűségeit.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Mindennapos mesélés, irodalmi élmény nyújtása.
- Megfelelő körülmények, meghitt, nyugodt légkör biztosítása az irodalmi művek befogadására.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- Vegye figyelembe az irodalmi anyag kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált irodalmi nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.
- Tudjon kívülről verseket, meséket.
- Arcjátékával, ritmikus mozdulatokkal, hanglejtéssel, hangerő változtatással tegye érzékelhetőbbé a gyermek számára az előadást.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.
- Tegye élményszerűvé, szerettesse meg a mindennapos mesélést, verselést, mondókázást.

- Biztosítsa a gyermekek számára az életkoruknak megfelelő formát.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a helyi meséket, mondókákat, melyek néphagyományokhoz, ünnepkörhöz kapcsolódnak.
- Adjon lehetőséget az óvodán kívüli irodalmi élményekre.
- Érje el, hogy a mesehallgatóból mesélő legyen.
- Erősítse a gyermekek önbizalmát, ösztönözze őket önálló vers, és mesemondásra.
- Ébressze fel a gyermekek érdeklődését a könyv iránt, nevelje őket a könyv megbecsülésére.
- Használja ki a versben, mesében, bábozásban, dramatikus játékban rejlő nyelvi és kommunikációs képességfejlesztés lehetőségeit.
- Szemléletes, képszerű, színes élményszerű előadásmód nyújtása.
- A megismert meséket, verseket minél többször ismétlje.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek kedvenc meséik, kitalált történeteik bábozására, dramatizálására.

Verselés, mesélés az óvodánkban:

- Az irodalmi nevelés az anyanyelvi nevelésünk fontos eszköze és a gyermekek pozitív személyiség jegyeinek megalapozója.
- A tevékenység célja a gyermek érzelmi-, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.
- Az irodalmi nyelv a nyelvi kifejezés kultúrált, színes eszköze, általa gyarapodik a gyermekek szókinccse, mintát ad a szép kiejtésre, helyes hangsúlyra, elősegíti a kommunikáció gyakorlását.
- Pedagógusaink közösen rendszeresen szerveznek előadást egy-egy mese dramatizálására a gyermekek és szüleik részére.
- Óvodai ünnepélyek során a gyermekek önkéntes szerepvállalásával dramatizálunk meséket.
- Évente több alkalommal bábszínházi, meseszínházi előadásokat szervezünk, amely gazdagítja élményeiket.
- A települési könyvtár látogatása során a gyermekek számára lehetőséget biztosítunk mesekönyvek nézegetésére és kölcsönzésére.
- A településünkön még fellelhető népi rigmusokat, népi játékokat felhasználjuk óvodai nevelésünk során.
- A szülők számára ismertetjük az aktuális mese, vers anyagokat, ösztönözve őket az otthoni mese-, versehallgatásra.
- Nagyon szép élmény, ha egy-egy természeti jelenséget megfigyelve verssel zárul a foglalkozás megerősítve a megtapasztaltakat.
- Ösztönözzük a gyerekeket rajz, mintázás, kézimunka tevékenység közben is, hogy támaszkodjanak a meseélményekre és jelenítsék meg azokat munkájukban.
- A gyermekek irodalmi nevelését kezdetben a mozgással kísért, énekelt szövegek, ritmikus mondókák bemutatásával kezdjük. A tapsoltatók, simogatók, hintáztatók hatnak a gyermekek zenei nevelésére is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Alakuljon szokássá és váljon igénygé a mindennapos irodalmi élmény.
- Szívesen, érdeklődve, figyelmesen hallgassanak mesét, báb- és gyermekelőadást.
- A folytatásos mesék, versek szálait össze tudják kötni.
- Önálló verselésre, mesemondásra szívesen vállalkoznak, önállóan kezdeményeznek dramatikus játékokat.

- Az elkezdett meséket képesek önállóan befejezni.
- A vers hangulatát érzékeltetve önállóan el tudják azokat mondani.
- Élményeik feldolgozásában legyenek bátrak, kreatívak, kezdeményezők, tükröződjék a cselekvéseikben, kifejezőmódjukban gazdag képzelet és fantáziaviláguk.
- Képesek legyenek irodalmi élményeikről beszélgetni, véleményüket, gondolataikat megosztani másokkal.
- Játékukban megjelennek a mesékben szereplő szavak, szókapcsolatok.
- Kialakul a képességük a belső képteremtésre.
- Képről önállóan tudnak mesélni, történetet mondani.
- Képesek tisztán, érthetően, egész mondatokban beszélni.
- Megszeretik a könyveket, vigyáznak épségükre és helyesen használják őket.

9.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Az éneklés, zenélés, zenehallgatás a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az ének, a zene, a dalos játék fejleszti a gyermek:

- ritmus- és ütemérzékét,
- nagymozgását, finommotorikáját,
- alkotó fantáziáját,
- érzékelését, észlelését,
- zenei képességét,
- beszéd- és zenei hallását,
- kommunikációs és mimetizáló képességét,
- beszédképességét.

A zenei élmény:

- elmélyíti, differenciálja esztétikai, közösségi érzelmeit,
- kiterjeszti társas kapcsolatait,
- fokozza külső és belső aktivitását,
- fokozza beszédkedvét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen olyan feltételeket, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését és motiválják őt a zenei tevékenységre.
- A felhasznált zenei anyagot igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően válassza meg.
- Vegye figyelembe a zenehallgatási anyag kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét.
- Alkalmazza a differenciált zenei nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.
- Szerettesse meg a gyermekkel az éneklést, az énekes játékot és a zenehallgatást.
- Segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, zenei képességeinek kibontakoztatását.
- Fejlessze a nyelvi képességeket az ölbeli játékok, mondókák, népi énekes játékok, gyermekdalok és zenei képességfejlesztő játékok által.
- Fejlessze a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, szép, tiszta éneklését.
- Segítse elő a gyermekdalok ritmusából fakadó harmóniával a gyermek mozgáskultúrájának fejlődését.
- Ösztönözze a gyermeket önálló énekes játékok kezdeményezésére.
- Alapozza meg a gyermek zenei anyanyelvét népi dalok, játékok, mondókák alkalmazásával.
- Helyezze előtérbe az élőzenét, a hangszerek használatát.
- Ismertesse meg a gyerekeket a hangszerek hangjával és használatával
- Ismerje a helyi hagyományokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokat, dalos játékokat.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc az óvodánkban:

- A zenei nevelés célja a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- Feladatunk a zenei képességfejlesztés (hallás, ritmus, éneklés, mozgás, egyenletes lüktetés, zenei kreativitás), a zenei kultúra megalapozása, a zenei ízlés formálása.
- A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- Megfelelő hely és légkör biztosítása, amely a gyermeket hozzásegíti a felszabadult, sokrétű zenei élmény, örömteli éneklés, táncos játékok átélésére, tapasztalatszerzésre.
- Olyan zenei tevékenységek biztosítása, amelynek során a gyermek felfedezi a dallam, ritmus, mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit.
- Zenei nevelés során egyre bővülő hangszereket biztosítunk.
- Felhívjuk a szülők figyelmét az igényes, gyerekeknek való zenék hallgatására, az otthoni énekelgetés fontosságára.
- A ritmikus mondókák, a megzenésített versek élményt nyújtva fejlesztik a ritmusérzékét a gyermekek hallását, zenei memóriáját.
- Az örömteli zene és játék, a közös éneklés váljon örömforrássá, nyújtson sikerélményt.
- Elősegítjük a koordinált, harmonikus mozgásfejlődést.
- A zene lüktetése hat a koordinált mozgásra, az éneklés a légzés kapacitásra.
- A laza, de rugalmas járás, tapsolás, játékos mozdulatok a gyermekek egyensúlyérzékét fejlesztik.
- A dalokban, mondókákban előforduló természeti és társadalmi jelenségek a környezet megismerését, megértését segítik. A környezet hangjainak megfigyelése a zenei készségfejlesztését szolgálja.

- A köralakítás, a párba állás, jobbra, balra fordulás matematikai ismereteket támaszt alá. A dalok belső lüktetése, ritmikussága a számok egymás utániségével hozható összefüggésbe.
- Megismertetjük a gyermekekkel elsősorban a magyar, de más nemzetek népi kultúrájának kincseit, a népszokások egyes elemeit, az ünnepekhez kapcsolódó zenéket, dalokat, a komolyzenei és kortárs műveket.
- Megfigyeljük a természet és a környezet hangjait.
- Halk zenével is segítjük a gyermekek délutáni nyugodt pihenését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Biztonsággal elkezdnek és énekelnek gyerekdalokat egyedül és csoportosan is.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül és csoportosan is.
- Ismerik a mondókákat, énekeket, tisztán, szép szövegkiejtéssel.
- A tempó a természetes járásnak megfelelő.
- A mondókát a magyar beszéd ritmusának megfelelően mondják.
- Tudjanak dalokat szöveg nélkül dúdolva, zümmögve énekelni.
- Felismerjenek a dalokat jellegzetes kezdő vagy befejező motívumról szöveg nélkül is.
- Tudják felismerni környezetük hangjait, egymás hangját.
- Ismerjék fel a halk-hangos, magas-mély, lassú-gyors közötti különbséget.
- Tudjanak halkán és hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Tudjanak magas és mély hangon énekelni.
- Tudjanak lassan és gyorsan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Tudjanak egyszerű ritmusmotívumokat visszatapsolni.
- Örömmel játszanak énekes játékokat.
- Önállóan kezdeményeznek énekes játékokat.
- A térformát esztétikusan, arányosan alakítják, a különböző mozgásokat, táncmozdulatokat társaikkal egyöntetűen, esztétikusan végzik.
- Ismerjenek néhány hangszeret, és azok megszólaltatási módját.

9.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személység fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzetekének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A vizuális tevékenységek, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka a gyermek számára örömmel végzett tevékenységek. A gyermek életében az ábrázolás (a beszéd mellett) egyfajta közlő nyelv, alkalmas arra, hogy a szóban el nem mondható, másféle tevékenységben át nem élhető dolgokat újra és újra átélje.

A gyermeki ábrázolás tartalmának és technikai megoldásainak fejlődésében a különböző képességek a meghatározóak. Kiemelt szerepet kapnak a vizuális tevékenységekben:

- a tapintási és látási analízátor,
- a motorikusság (a finommotorika),
- a térbeli összefüggések észlelése,
- a forma, a szín észlelés,
- a szem-kéz koordinációja,
- a testséma.

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztosítson lehetőséget egész nap folyamán az ábrázoló tevékenységre. Csoportszobáinkban állandó rajzasztal áll rendelkezésre, életkoruknak megfelelő eszközökkel.
- Vegye figyelembe az vizuális tevékenység kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált vizuális nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.
- Tegye lehetővé a gyermekek számára, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.
- Biztosítsa a kreatív alkotó-alakító tevékenységek mindennapi játékba integrálódásának lehetőségét.
- Kellemes, nyugodt légkör és elegendő idő biztosításával segítse a gyermek alkotó tevékenységének, kreativitásának kibontakozását.
- Biztosítsa számukra, hogy az egyéni sikeren keresztül megélhessék a kollektív munka örömét is.
- Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak kevés gyermekkel foglalkozzon.
- Tartsa szem előtt a gyermekek elképzeléseit, személyes kompetenciáit.
- A technikai készségeken túl értékelje a gyermekek alkotókedvét és bátorítsa őket, adjon segítő ötleteket.
- Adjon lehetőséget az egymástól való tanulásra.
- Ismerje fel egyes gyermekek kiemelkedő képességeit, segítse elő tehetségük kibontakoztatását.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a nemzeti szimbólumokat (zászló, címer, korona). Biztosítsa számukra, hogy maguk is készíthessenek ilyeneket különböző technikákkal.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek megismerkedhessenek a helyi és környékbeli szokásokkal, hagyományokkal, népművészeti elemekkel.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka az óvodánkban:

- Vizuális tevékenységekre egész nap folyamán kínálunk lehetőséget.
- A vizuális nevelés során igyekszünk a lehető legváltozatosabb tevékenységeket (anyagokat, eszközöket, technikákat) kínálni, és a gyerekekkel megismertetni:
rajzolás, festés, tépés, ragasztás, vágás, hajtogatás, agyagozás, gyurmázás, nemezelés, szövés, fonás, varrás, gyöngyfűzés, barkácsolás terményekből, levél- és gyümölcsnyomatok, kavicsfestés, tojásfestés, írókázás, különböző kézműves anyagokból eszközök, díszek készítése, sütemények sütése, díszítése, ünnepekre díszek készítése.

- Olyan körülményeket, eszközöket biztosítunk, amelyek hozzásegítik, inspirálják a gyermeket élményei, érzelmi kifejezésére, szabad és irányított tevékenységek közben.
- Esztétikai érzéküket, érzékenységüket fejlesztjük. Fantáziájukat, képzeletüket gazdagítjuk.
- A gyerekekben kialakítjuk az alkotás örömét, a „valami” létrehozására az alkotásvágy örömét.
- Nagy hangsúlyt fektetünk környezetünk, az óvoda belső tereinek izléses, évszaknak, ünnepnek megfelelő díszítésére. Rendszeresen díszítünk a gyermekek munkáival.
- Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy otthon is adjanak lehetőséget a gyermeknek rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra. A gyermek alkotásait őrzik meg, becsülik meg, osztozzanak sikerélményében.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képkalkorásaikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Kialakul a képi, plasztikai kifejezőképességük, térbeli tájékozódásuk, tér -, forma -, színeképzetük.
- Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Önállóan és szívesen használják a megismert kézműves technikákat, eszközöket.
- Elsajátítják a helyes három ujjas ceruzafogást, a megfelelő ecsetkezelést, az olló helyes használatát.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű eszközöket.
- Örülnek az alkotásoknak, a közösen elkészített munkáknak.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér rendezésében és környezetük szépítésében.
- Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Megfogalmazzák értékítéleteiket, beszélgetni tudnak alkotásaikról.
- Észreveszik a szépet és tudnak gyönyörködni benne.

9.5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az óvodapedagógus feladata:

- Vegye figyelembe a mozgásos tevékenységek kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált mozgásfejlesztést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni fejlettségi szintjének figyelembe vételével fordítson nagy gondot a nagymozgások gyakorlására.
- Különösen nagy figyelmet fordítson a halmozottan hátrányos és a sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásfejlesztésére.
- Tartsa be a fokozatosság, rendszeresség elvét a mozgások gyakorlásában, a gyermekek terhelésében.
- Fejlessze kognitív kompetenciájukat, állóképességüket, téri tájékozódásukat, egyensúlyérzetüket a nagymozgások során.
- Szerettesse meg a mozgást, tornát, adjon személyes mintát.
- Biztosítson lehetőséget minden gyermek számára a spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján.
- Fejlessze a gyermekek testi képességeit, a kondicionális és koordinációs képességeiket, a természetes mozgáskészségeket, bővítse a mozgástapasztalatokat.
- Vegye figyelembe az egyéni szükségleteket és képességeket.
- Törekedjen a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- Ügyeljen a szervezet játékos bemelegítésére, ezt természetes, mozgásos játékokkal tegye lehetővé.
- Alakítsa a személyes készségeit, képességeit (bátorság, fegyelmezettség, kitartás, tűrőképesség).
- A rendszeres mozgást, a mindennapos tornát építse be a csoport szokásrendjébe.
- Ügyeljen a veszélyhelyzetek felismerésére, azok elkerülésére.

Mozgás az óvodánkban:

- Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, amely az értelmi és szociális képességek alakulását kedvezően befolyásolja. A mozgás kiegészíti és felerősíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. A testnevelés gyermekeink egész személyiségére hatást gyakorol.
- Célunk a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy gyermekeink szabad mozgásvágyát megőrizzük.
- Célunk a gyermekek mozgásigényének kielégítése, mozgáskultúrájuk alakítása, természetes mozgáskedvük megőrzése, a mozgás megszerettetése, spontán és szervezett formában is.
- Óvjuk a gyermekek egészségét.
- Rendszeresen tartunk prevenció (láb és testtartásjavító) tornát. Ha rendellenességet vélünk felfedezni, tájékoztatjuk a szülőt, segítsük, hogy megfelelő szakember vegye gondozásba.
- A szervezett mozgások anyagát Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában programja alapján végezzük.
- Biztosított a megfelelő, veszélytelen mozgástér.
- Megfelelő, változatos kézi eszközök, tornaszerek állnak rendelkezésre.
- Napirendünkben elegendő időt biztosítunk a gyermekek számára mozgásigényük kielégítésére, a játékos mozgásra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Növekszik teljesítőképességük, fizikai állóképességük, tűrőképességük.
- Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.

- Bővülnek mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartó
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Kialakult szabálytudattal rendelkeznek.
- Értik az egyszerűbb vezényszavakat.
- A természetes járást ütemes járással tudják kombinálni.
- Gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- Tudnak akadályon átugrani.
- Tudnak guruló átfordulást végezni előre, hátra.
- Élvezik az egyéni és csapatversenyt.
- Kudarokat elviselnek.
- Ismerik az alsó-felső dobás technikáját.
- Biztonsággal kezelik a labdát.

9.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A gyermekek többsége élete első három évében környezetéből főként családtagjait, a szülői házat, az udvarukat, a játszótérre ismeri. Óvodába lépése napján egy egész világ tárul fel előtte, sok-sok újdonsággal, megértésre, feldolgozásra váró élménnyel.

Az óvodás gyermek ismerkedik környezetével, a világgal: tevékenykedik, kérdsz és kérdez, kérdéseire választ vár. Kíváncsiságát a gyermek körül élő felnőtteknek és az óvodapedagógusoknak kell kielégíteniük minél változatosabb, mozgalmassabb tevékenységeket, élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket kínálva.

Az óvodapedagógus feladata:

- Válassza meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit közvetítő módszereit, módszeres eljárásait, az élmény- és tapasztalatszerzés lehetőségeit, eszközeit.
- Vegye figyelembe az irodalmi anyag kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált irodalmi nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.

- Biztosítson minél több alkalmat, időt, helyet, eszközöket a tapasztalat- és ismeretszerzésre, azok alkalmazására, az ismeretek rendszerezésére, esetleg korrigálására.
- Tegye lehetővé a környezet tevékeny megismerését.
- Tartsa ébren a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát.
- Építsen a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára, önálló problémamegoldás iránti igényére.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Fejlessze gondolkodási képességüket olyan helyzetek teremtésével, amelyben a gyermekeknek alkalmuk nyílik a többféle megoldási lehetőség közötti választásra.
- A környezeti nevelésben alkalmazza az elemi megismerési módszereket: megfigyelés, vizsgálat, összehasonlítás, mérés, kísérlet, modellezés.
- Olyan hagyományokat építsen be az óvodai életbe, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét, elmélyítve a gyermekek környezethez, közösséghez, nemzeti kultúrájukhoz való pozitív viszonyát, ilyen lehet például az Állatok világnapja, Madarak és Fák napja.
- Segítse a hazaszeretet érzésének kialakítását ünnepek, hagyományok, történelmi események megismerése által.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a magyar zászlót, címert, a magyar Himnuszt, Szózatot, ezzel is alakítva nemzeti identitástudatukat.
- Közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során fejlessze a gyermekek kommunikációs készségét.
- Alakítsa a környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli, tér és síkszemléletét.

A külső világ tevékeny megismerése az óvodánkban:

- Óvodai nevelésünk a külső világ tevékeny megismerését, a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzést, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásinak kialakítását tekinti feladatának.
- Az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez lehetőséget teremtünk a jelenségek, állatok, növények természetes környezetében történő megfigyelésére.
- Kiemelt feladatnak tekintjük a környezetünk védelmét, a szelektív hulladékgyűjtést, a természettisztelő magatartást.
- A természeti és társadalmi környezet értékeinek megismerésére, megőrzésére és megbecsülésére neveljük óvodásainkat.
- Az évszakok, a négy őselem és a hagyományaink összehangolásával valósítjuk meg tervezett nevelési feladatainkat.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Társadalmi és természeti környezetükből a koruknak megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek.
- Tudják szüleik, testvéreik teljes nevét, a település nevét, lakásuk címét.
- Legyenek ismereteik a családról, a családban élők munkájáról, egymáshoz való viszonyukról.
- Ismerjék az óvodát, az ott dolgozó felnőttek munkáját.
- Viselkedésükre a szeretet, a tisztelet, a segítő szándék legyen jellemző.
- Ismerkedjenek meg a közlekedés legfőbb szabályaival, a közlekedési eszközökkel.
- Ismerjék fel a testrészeket, tudják azok funkcióit, védelmét, az elemi higiénés szabályokat.
- Elsajátítja a közlekedési szabályokat, ismeri a közlekedési eszközöket. Ismerik a vízi, szárazföldi, légi közlekedési eszközöket.
- Ismerik a környezetükben levő intézmények rendeltetését (orvosi rendelő, posta, iskola)

- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatát. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidéznek.
- Felismerik a napszakokat.
- Különbséget tesznek az évszakok között, ismerik az egyes évszakok jellegzetességét, a hozzájuk kapcsolódó népszokásokat, ünnepeket.
- Ismerik környezetük háziállatait, tudják, hogy hol élnek.
- Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.
- Ismerjenek néhány vadon élő állatot, fedezzék fel a hasonlóságot és a különbözőséget az ismert háziállatok életmódja, környezete alapján.
- Ismerjenek a környezetükben található néhány növényt.
- Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van.
- Részt vesznek a szelektív hulladékgyűjtési akciókban és felismerik annak fontosságát.

Matematikai tapasztalatszerzés

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélnőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Az óvodai matematikai nevelés az óvodai nevelés része, hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához, a képességek fejlesztéséhez, alapot biztosít az iskolai tanuláshoz. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvéses és gondolati tevékenységeket tartalmaz.

A matematikai nevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermek érzelmi és akarat tulajdonságainak alakításában, a közösségi érzésének formálásában, az intellektuális érzelmeinek fejlesztésében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, az élményszerzés örömeit, és természetes élethelyzetekben lehetővé teszi számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek szerzését.
- Vegye figyelembe a matematikai nevelés során a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált matematikai nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.
- Adjon lehetőséget a gyermeknek a környező világ formáival, mennyiségi viszonyaival kapcsolatos sokoldalú tapasztalatszerzésre.
- Biztosítsa érzékelés, észlelésen keresztül a gyermek tér és síkbeli tájékozódását, mennyiségfogalmak fejlődését.
- Fejlessze játékosan a megismerő képességeket (érezékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás).
- Sikerélmény biztosításával növelje a gyermek egyéni feladatvállalási kedvét.
- Ismertesse fel a játék és szabadidőben adódó lehetőségeket a matematikai tapasztalatok megszerzésére.

Matematikai tapasztalatszerzés az óvodánkban:

- A mindennapi életben a gyermek állandóan találkozik matematikai fogalmakkal, szinte természetes módon ismerkedik meg velük. Célunk: a környező világ matematikai tartalmú összefüggéseinek megtapasztaltatása, a matematika nyelvének megismertetése, fogalmainak használatához szoktatása.

- Feladatunk a gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása, a logikus gondolkodás megalapozása.
- Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás,) fejlesztése.
- A matematikai tartalmú ismeretszerzés komplexen jelenik meg az óvoda egyéb tevékenység területeiben is.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy segítsék az otthoni matematikai tapasztalatok szerzését és gyakorlását.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, esetenként javítsák saját tévedéseiket.
- Képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- Összehasonlításukat szóban is kifejezik és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlításokat kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb, legrövidebb,).
- Különböző mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni.
- Összemérés, összehasonlítás, párosítás alapján helyes megállapítást tudnak tenni.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni, legalább tízig. Tízes számkörben számfogalmuk megalapozott, biztos, műveleti tevékenységekre ezen belül képesek.
- El tudnak mesélni tevékenységekről, történetekről, képekről (egyszerű darabszámmal is) történeteket.
- Szín és formaérzékelésük pontos.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat létrehozni, szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- A tükkörrel való tevékenységük tapasztalatot és élményszerzéssel járó ismeretet szolgál.
- Síkban és térben irányoknak megfelelően tájékozódik. A térben való tájékozódásban tudják a jobbra – balra irányok és állások megkülönböztetését, értik és követni tudják az irányokat. Értik névutókkal is pl. alá, fölé, közé, alatt, fölött, között). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintesen síkban, stb).

9.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodapedagógus feladata:

- Vegye figyelembe az irodalmi anyag kiválasztásánál a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált irodalmi nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.
- Teremtse meg a nyugodt légkört, a megfelelő helyet a tevékenységek végzéséhez.
- Biztosítson jó minőségű, megfelelő méretű, mennyiségű, a gyermekek számára jól használható munkaeszközöket.
- Felnőtti példaadással sajátíttassa el a megfelelő munkafogásokat a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően.
- Erősítse a gyermekben a munka iránti pozitív érzelmet, válják önként, örömmel és szívesen végzett tevékenységgé a napi munka.
- Motiválja a gyerekeket a munka jellegű tevékenységre.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Tartsa tiszteletben a fokozatosság elvét.
- Biztosítsa a munka állandóságát és folyamatosságát.
- A munka jellegű tevékenységek soha ne legyenek büntetés eszközei.

Munka jellegű tevékenységek az óvodánkban:

- Célunk, hogy a gyermekben a mindennapi tevékenységek során alakuljon ki a munkához fűződő pozitív hozzáállás, szociális magatartása, társas kapcsolatainak tartalma gazdagodjon ez által.
- Célunk, hogy a közösség életében, környezetük alakításában aktívan és felelősen résztvevő gyerekeket neveljünk.
- Feladatunk, hogy játékos és örömet szerző formában alakítsuk ki a gyerekek felelősségérzetét, kötelességtudatát, elősegítsük közösségbe való beilleszkedését, növeljük kitartását, értékelését és önértékelését, átérezzessük a feladat elvégzésének örömét, sikerét. Tartsák tiszteletben és becsüljék meg mások munkáját.
- Óvodánkban kiemelt hangsúlyt fektetünk a szelektív hulladékgyűjtésre, energiatakarékosságra. Az ezekkel kapcsolatos ismereteket a gyermekeknek átadjuk, mindennapjaink során alkalmazzuk.
- Felhívjuk a szülők figyelmét a munkajellegű tevékenység fejlesztő hatására és, hogy a gyerekek otthon is kapjanak fejlettségüknek megfelelő feladatokat.
- A gyerekek munka jellegű tevékenységei óvodánkban a következők:

- önkiszolgálás (testápolás, étkezés, öltözködés, környezet rendje)
- naposi munka,
- egymás segítése,
- segítés a felnőtteknek,
- teremrendezés,
- alkalomszerű munkák, megbízatások,
- növénygondozás és esetenként állatgondozás.

Helyszínek:	Munkajellegű tevékenységek lehetőségei:
Épületen belül	<ul style="list-style-type: none"> – naposi munka, – terítés, rendrakás az étkező asztaloknál, – kisebbek segítése, – játékok helyrerakása a csoportszobában, – csoportszoba díszítése, – sepregetés, – virágöntözés, – teremrendezés, – szükség esetén székek, asztalok átrendezésében való segítségnyújtás, – ágynemű összehajtogatása, délutáni pihenő után rendrakás, – mosdóban törölközők, poharak helyre tétele, – rendrakás az öltözőben, cipők helyre tétele, ruhák fogasra akasztása,
Épületen kívül	<ul style="list-style-type: none"> – virágöntözés, – madarak, mókusok etetése, – az etetők folyamatos ellenőrzése, utántöltése, – sepregetés, – száraz falevelek összehordása, – gyomlálás, kapálás.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Az önkiszolgálásban, a naposi munka végzésében legyenek önálló és igényesek.
- Önként részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendjének megteremtésében.
- Ismerik az eszközök használatát, és azok használatával járó veszélyeket.
- Szívesen vállalkozzanak egyéni feladatok, megbízatások elvégzésére.
- Segítsenek a felnőtteknek, vegyék észre, ha kisebb társuk segítségre szorul.
- Szívesen, önként vállal munkajellegű tevékenységeket, feladatait igényesen végzi.
- A munka folyamatát átlátják, helyes művelési sorrendben végzik azt.
- Igényesek a másokért végzett munkában.
- Alapvető növény és állatgondozással kapcsolatos ismeretekkel tisztában vannak.
- Szelektív hulladékgyűjtéssel, energiatakarékossgal kapcsolatos ismeretekkel tisztában vannak, alkalmazzák.
- Motiváltak a közösségért végzett munkára, mások munkáját megbecsülik.
- Megfelelő munkatempójuk alkalmas a csoportos tevékenységek elvégzésére.
- Tevékenységeik közben betartják és alkalmazzák a kulturált viselkedés szabályait.

9.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az óvodapedagógus feladata:

- Segítse elő a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Vegye figyelembe tevékenységek során a gyermekcsoport összetételét, a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.
- Alkalmazza a differenciált nevelést a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára.
- A halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását tartsa szem előtt.
- A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát.
- Keltse fel a gyermekek kíváncsiságát, elégítse ki tevékenységi vágyát (teremtse meg hozzá a feltételeket).
- Teremtse probléma szituációkat.
- Tapasztalatszerzésüket úgy irányítsa, hogy az a gondolati feldolgozást is segítse.
- A foglalkozásokon változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon. A játékoság, mint alapelv, a tanulás egész folyamatában érvényesüljön.
- A tanulás alapja a pedagógus és a gyermek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvodapedagógus az előre megtervezett feladatok alapján a gyermek részvételével, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít. A tanulásirányítás a gyermekek meglévő ismereteire, folyamatos megfigyelésére épül.
- Figyelje a gyermekek fejlődését, vegye észre a változást.

- Lehetőséget biztosítan egyéni ötleteik kreatív megvalósítására, a kísérletezés, a felfedezés átélésére.
- Ismerje el a gyermekek ötletességét, önállóságát, kitartását.
- Buzdításával növelje a gyerekek önbizalmát, differenciált értékelésével segítse önértékelésük fejlődését.
- A helyi lehetőségekhez alkalmazkodva maga választja ki, tervezi meg a saját csoportja foglalkozás-anyagát és szervezési munkaformáját (kötetlen - kötött). Az irányított tevékenységek lehetőség szerint a szabadban valósuljanak meg.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás az óvodánkban:

- Programunk szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet.
- Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magába foglalja.
- Minél több érzékszervre ható folyamatos tapasztalatszerzéseket biztosítunk, melyek elősegítik a világ megismerését, az ismeretek beépülését, elmélyülését.
- Célunk, hogy a megismerési folyamatokban a gyerekek cselekvő, aktív részvételükkel fejlődjenek, fejlődjenek értelmi képességeik.
- Tevékenységek:
 - Önálló feladatvégzés, megfigyelés, tapasztalás, érzékelés, utánzás, kísérletezés.
 - Kezdeményezéseken való aktív részvétel.
 - Együttműködés a társakkal, magatartásmódok gyakorlása.
 - Egyéni élmények, tapasztalatok feldolgozása játékban.
 - Otthoni megbízatások teljesítése.
 - Eszközökkel való bánásmód gyakorlása.
- A gyermekek képességeit életkori és egyéni sajátosságaik figyelembevételével differenciáltan fejlesztjük, és személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük.
- Feladatunk: változatos, sokszínű, tevékeny óvodai élettel fenntartani, felkelteni a gyermekek természetes kíváncsiságát, érdeklődését, megismerési vágyát.
- A komplexitás elvének érvényesítésével biztosítjuk, hogy a gyermekek kölcsönhatásukban, összefüggéseikben tapasztalják meg a környező valóságot.
- A tanulási formák lehetséges módozatai tudatosan kerülnek megválasztásra a feldolgozandó anyagtól függően (egyéni, páros, csoportos, mikrocsoportos, esetenként frontális formai lehetőségek).
- A gyerekekről fejlődési naplót vezetünk, amelyben az óvodába érkezéstől folyamatosan rögzítjük fejlődésüket. A szülőket évente kétszer (igény és szükségesség esetén többször) tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről. A tájékoztatást a fejlődési napló bejegyzései adják, melyet a szülők aláírnak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Tevékenységekben érdeklődők, jól motiváltak.
- Feladatokat megértik, önállóan, kitartóan, elmélyülten végzik.
- Szándékos megosztott, tartós figyelemre képesek.
- Azonosulnak az óvodapedagógus által meghatározott feladattal.
- Alkalmazkodnak a tanulási folyamatokban különböző szervezeti formákhoz.

- Kialakul bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikeresen megoldják.
- Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása.
- Megadott szempontok alapján önálló megfigyeléseket végeznek.
- Problémamegoldó gondolkodásuk, kreativitásuk fejlődik, a nyitott helyzetek többféle út keresésére indítják a gyermekeket.
- Együttműködnek a feladatok elvégzésében.
- Beszámolnak egyéni élményeikről, tapasztalataikról.
- Beszédük fejlett, mondatalkotásuk megfelelő.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, emlékezetük megbízhatóbbá válik.

10. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőség ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához. Ezért pedagógusaink az óvodai nevelés ideje alatt a gyermek kiegyensúlyozott fejlődéséért mindent megtesznek, a tevékenységekben megvalósuló tanulást figyelembe véve.

Testi érettség

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Lelki érettség

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek:
 - Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
 - Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
 - A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
 - Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
 - Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.

- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megéri mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat.
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét,
- Ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Lelki érettség

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.
- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek:
 - Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
 - Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
 - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg.
 - Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján
 - mozgásszervi,
 - érzékszervi (látási, hallási),
 - értelmi vagy beszéd fogyatékos,
 - több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,

- autizmus spektrum zavarral
 - vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,
 - kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek
- hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:
 - a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége,
 - a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága,
 - a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei,
 - halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a fentiekben meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, vagy a nevelésbe vett gyermek.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet.

Óvodánkba járnak hátrányos helyzetű gyermekek, ezért kiemelt feladatunknak tekintjük, ezen gyermekek felzárkóztatását. A hátrányos helyzetű gyermekek befogadásához elengedhetetlen az óvoda pozitív szerepének kialakítása, a család és az óvoda együttműködésének elősegítése és erősítése, a szülők megnyerése a gyermek közös nevelése érdekében.

A törvényi előírásoknak és intézményünk Alapító Okiratának megfelelően fogadjuk a sajátos nevelési igényű gyermekeket. Nevelésük integráltan, a többi gyermekkel együtt történik. Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. Ezen gyermekek fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban:

- Célunk: személyes példaadás biztosítása, amelynek hatására a gyermekek toleranciát tanulnak, elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságát.
- Szorgalmazzuk, hogy a szakszolgálat által végzett vizsgálat lehetőleg minél előbb történjen meg ezeknél a gyermekeknél.
- A vizsgálatról küldött szakértői véleményben szerepel a sérülés fajtája, jellege, súlyossága, megjelöli a fejlesztésre jogosult intézményt, a kompetens személyeket, a fejlesztés formáját, időkeretét.
- A kapott diagnózis alapján kezdhető el a gyermek speciális óvodai fejlesztése.

- Olyan környezetet alakítunk ki, amely a másságot elfogadja, a próbálkozásokat, eredményeket értékeli.
- Figyelembe vesszük a fogyatékoság jellegét, súlyosságát, terhelő állapotot.
- Törekszünk a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására.
- A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a napirend során a többi gyermekhez hasonlóan biztosítjuk a gyermek önállóságát.
- Szem előtt tartjuk a sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztását. Egyes esetekben indokolt lehet speciális segédeszközök használata.
- Törekszünk arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- Ügyelünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.
- Feladatunk, hogy a fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé.
- Segítjük a harmonikus, kiegyensúlyozott személyiség alakulását.
- Biztosítjuk az életkornak megfelelő szociális érettség feltételeit, hogy reálisan értékelje és elfogadja önmagát, aktivizálja képességeit és képes legyen alkalmazkodni az adott feltételekhez.
- Segítjük az erkölcsi tulajdonságok alakítását (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség stb.)
- Segítjük az akarat fejlődésének irányítását: önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, önállósági törekvés.
- Biztosítjuk a sikerélményt a fokozatosság elvének figyelembe vételével.
- Egyéni Fejlesztési Naplót vezetünk a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását végző szakemberekkel, a gyógypedagógussal, logopédussal együtt, melybe a konkrét foglalkozások időpontja, anyaga kerül.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése óvodánkban:

- Célunk: személyes példaadás biztosítása, amelynek hatására a gyermekek toleranciát tanulnak, elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságát.
- Szorgalmazzuk, hogy a szakszolgálat által végzett vizsgálat lehetőleg minél előbb történjen meg ezeknél a gyermekeknél.
- Segítjük a harmonikus, kiegyensúlyozott személyiség alakulását.
- Biztosítjuk az életkornak megfelelő szociális érettség feltételeit, hogy reálisan értékelje és elfogadja önmagát, aktivizálja képességeit és képes legyen alkalmazkodni az adott feltételekhez.
- Segítjük az erkölcsi tulajdonságok alakítását (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség stb.)
- Segítjük az akarat fejlődésének irányítását: önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, önállósági törekvés.
- Biztosítjuk a sikerélményt a fokozatosság elvének figyelembe vételével.
- Biztosítjuk a csoportos foglalkozást egyéni fejlesztéssel kiegészítve.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése óvodánkban:

- A gyermekek tehetségének gondozása, fejlesztése.
- Lehetőség biztosítunk arra, hogy a gyermek felfedezze tehetségét és kibontakoztassa azt.
- Biztosítjuk egy-egy ismeretanyag minél több oldalról történő megismerését.
- Kiemelt figyelmet biztosítunk a logikai gondolkodás fejlesztésére.

- Biztosítjuk az együtt tevékenykedést.
- Felhívjuk a szülők figyelmét gyermekük tehetsége iránt.
- Megteremtjük megfelelő feltételeket a különleges és speciális eszközök terén.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek képesek legyenek az iskolai élet megkezdésére.
- Önmagukhoz képest fejlődjenek, az egyéni jellemzőik figyelembevételével.
- Önmagukhoz képest legyenek alkalmazkodó képesek.
- Törekedjenek önállóságra, együttműködésre.
- Legyenek képesek önmagukat elfogadó beilleszkedésre.

12. Az óvoda hagyományos ünnepei, programjai

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek és pedagógusaink óvodai életében. Mindennapjainkból kiemelkednek, óvodai életünket színesebbé teszik. Perspektívát adnak, megerősítik a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozzák a gyermekekben az összetartozást, a közösségi érzést. A közösen átélt ünnepek gazdagítják élményeiket, ezzel jó alapot biztosítva játékok tartalmának változatosságához. Az ünnepekre való készülődés, a várakozás izgalma, a meghittség, mind gazdagítja érzelmeiket, az elfogadást, erősíti az egymás iránti szeretetet.

Programunk a néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását kiemelt feladatának tekinti. Az óvodapedagógusok beépítik a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek. A hagyományápolás az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyekhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosít változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közbeni együttjátás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban:

Verselés, mesélés, dramatikus játék: népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene, néptánc.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka: tárgykészítő népi játékok, fonások, szövések, gyöngyfőzés, mézeskalácssütés.

A külső világ tevékeny megismerése: találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.

Mozgás: mozgásos, ügyességi és sportjátékok.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok, témahetek:

- **Születésnapok**
A gyerekek születésnapját csoportszinten ünnepeljük, kis ajándékkal, énekléssel köszöntjük az ünnepelteteket.

- **Témahetek**
A külső világ megismerésének jeles napjai: állatok világnapja, víz világnapja, föld napja, madarak és fák napja. Egész heteket szentelünk ezen napok alkalmára.
- **Szüret**
Minden évben egy falubeli szőlőbe látogatunk el lovaskocsival, ahol a szüretelés lépéseivel ismerkedünk, és vesszük ki a részünket a munkából. Zárásként hagyományos szüreti dalokat énekelünk, körjátékozunk.
- **Idősek napja**
A helyi általános iskola és a Községi Ház közös szervezésében rendezik meg az ünnepet, melyen óvodásainkkal minden évben részt veszünk.
- **Márton nap**
Óvodánk 2016 óta szervezi meg a Márton napi rendezvényét, mely már település szintűre nőtte ki magát. A délutáni program része a gyerekek hagyományőrző műsora, a libazsíros kenyér meleg teával, és az esti lámpás felvonulás.
- **Advent**
Közöségi Ház szervezésében vasárnaponként a falu intézményei, meghívott vendégei, így az óvoda is karácsonyi műsorral, hagyományos betlehemezéssel kedveskedik a lakosoknak, a szülőknek.
- **Mikulás**
Gyermekeinket a Mikulás látogatja meg minden évben és csomagot hoz, amit rajzokkal, énekléssel, versekkel köszönünk meg.
- **Luca nap**
Luca napi szokásokat elevenítünk fel ezen alkalomból, Luca napi búzát vetünk, amit gondozunk, nevelgetünk, és a téli szünet előtt a gyerekek hazavisznek.
- **Karácsony**
Egész decembert a karácsony tesz meghitté. Adventi koszorún gyertyát gyűjtünk, csoportosított adventi kalendárium minden nap új mesét, meglepetést rejt. A téli szünet előtt a gyerekeket dolgozóink feldíszített karácsonyfával lepik meg. Karácsonyi hangulatot teremtve, dalokat énekelve a Jézuska ajándékokkal kedveskedik a gyerekeknek.
- **Farsang**
A gyerekek, pedagógusaink farsang alkalmából jelmezbe bújnak, vidám mulatságot tartunk énekléssel, tánccal, finomságokkal.
- **Március 15.**
Történetekkel, mesével, dalokkal emlékezünk meg az ünnepről. A nagycsoportos gyerekekkel az iskolai megemlékezésre is ellátogatunk.
- **Húsvét**
Az egész hetet felölelő húsvéti készülődést követően az óvoda udvarán tojáskeresést tartunk, amiért a gyerekek apró ajándékokat kapnak. Ezt követően állatsimogatóval kedveskedünk a gyerekeknek, aranyos nyuszikat lehet simogatni.
- **Jótekonysági délután**
A Szülői Szervezet minden évben jótekonysági délutánt rendez, melynek a bevételéből a faluban gyereknapot tartanak. Erre az alkalomra a pedagógusok a gyerekekkel tartalmas tavaszi műsorral készülnek.
- **Májusfa állítás**
Az óvoda fiúgyermekai apukák közreműködésével az udvaron májusfát állítanak a lányoknak, amit énekekkel, tánccal járunk körbe.

- **Anyák napja**
A gyerekek verssel, énekkel, saját készítésű ajándékkal egyénileg köszöntik az édesanyákat.
- **Gyereknap**
Az intézmény köszönti a gyerekeket e nap alkalmából. Reggeltől délig tartó szórakozás, játszás, vetélkedő, meglepetés műsor várja a gyerekeket ezen a napon.
- **Évzáró ünnepség, ballagás**
Június első-második szombatján tartjuk évzáró ünnepségünket, melyet a nagycsoportosok ballagásával kötünk egybe.
- **Óvodába hívogató**
A leendő óvodás gyermekek és szülei számára biztosítunk lehetőséget, hogy betekintést nyerjenek az óvodai mindennapokba, ismerkedjenek az óvodai légkörrel, pedagógusainkkal.

13. Gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységek

Az intézményben minden dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermek védelme. Óvodánk prevenciós, feltáró és problémákat megszüntető tevékenységet végez. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink nevelési munkánk szerves részét képezik. Biztosítanunk kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, melyeket az intézményünk számára a vonatkozó jogszabályok, rendeletek és helyi rendelkezések előírnak. A gyermekek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, kiemelten figyelünk az esélyegyenlőség biztosítására és a hátrányok kompenzálására.

Céljaink:

- Az óvodába lépés kezdetétől óvni, védeni a gyermekeket a külső negatív hatásoktól.
- Segíteni a gyermekek biológiai, lelki, mentális, érzelmi, szociális fejlődését a személyiség és gyermek jogok biztosításával, tiszteletben tartásával.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Családokkal együttműködő, őszinte partnerkapcsolat kialakítása, toleráns, tapintatos nevelői attitűddel.
- A családi nevelés tisztelete, erősítése mellett a felelősségérzetük növelése a gyermekeik nevelésében.

Feladataink:

- Feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolja.
- Megelőzni a hátrányok kialakulását.
- A nyugalom, a bizalom, a szeretet légkörével ellensúlyozni a gyermekek kiszolgáltatottságát, az egyes gyermekek bárminemű hátrányait.
- Olyan légkör teremtése, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.
- Hatékony nevelőmunkára törekszünk, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink normál első osztályban kezdjék meg iskolai tanulmányaikat.
- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink szüleit megilleti az a jog, hogy gyermekeik óvodába járatásához a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint anyagi támogatást kapjanak.
- Az óvodapedagógusok ismerjék meg a családok életmódját, a gyermekek helyét a családban.
- A gyermekét elhanyagoló, vagy nem megfelelő módszerekkel nevelő szülők szemléletének befolyásolása.
- Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen tudjon közeledni minden családhoz.
- Családlátogatás szervezése az új gyermekek óvodai beszoktatása előtt.

- Rendszeres kapcsolattartás a területi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a helyi önkormányzattal.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése, a nem betegség miatti hiányzások okainak feltárása.

Az intézményvezető egyszemélyi felelőse az óvodában folyó gyermekvédelmi munka koordinálásának. A családokat tájékoztatjuk családsegítő, az óvodai és iskolai szociális segítő személyéről és a velük való kapcsolattartási lehetőségekről.

A családsegítő:

- Családgondozói feladatokat lát el, ellátásokat közvetít és szervezési tevékenységeket végez. Erről a tevékenységről jogszabályban meghatározott forgalmi naplóban és esetenaplóban dokumentációt végez.
- A működési területén élő gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének a családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettség megelőzése, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzése.
- A gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése érdekében a gyermekjóléti szolgálat mindenki számára nyitott.
- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében kiemelt feladatuk egy jól működő jelző rendszer kiépítése, ami lehetővé teszi a veszélyeztető okok feltárását, időben történő felismerését.
- A jelzőrendszer tagjaival rendszeres kapcsolatot tart, esetmegbeszélések keretén belül feladatok meghatározásával dolgozik a gyermek érdekében. A jelzőrendszerben kiemelt helyet foglal el az intézményünk, az intézményvezető.
- Veszélyeztetettség megszüntetése érdekében személyes kapcsolat keretén belül a szolgálat családgondozója támogatja a gyermeket az őt veszélyeztető körülmények elhárításában. Segíti a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében a családban történő működési zavarok megszüntetésében, tehát családgondozást végez.
- Fogadónapján fogadja és tájékoztatja a szolgálathoz forduló szülőket, családokat a szolgálat által nyújtandó támogatási lehetőségekről.
- Problémáik megoldásához segítséget nyújt.
- Meghallgatja a gyermek panaszait, intézkedik a panaszok orvoslására.
- Alapellátás keretén belül a hozzáforduló szülőket személyes kapcsolat keretén belül segíti gyermekük nevelésében, gondozásában.
- Veszélyeztetettségük megszüntetésében, tehát családgondozást végez.
- Védelembe vett gyermekeknél egyéni gondozási nevelési tervet készít, munkáját a terv alapján végzi. Felülvizsgálatokon javaslatot tesz a továbbiakra.
- A jelzőrendszer tagjaival együttműködik.
- Szükség esetén egészségügyi, szociális ellátás igénybevételét, hatósági beavatkozást kezdeményez.
- elkérésre környezettanulmányt készít. (jegyző, gyámhivatal)
- Esetmegbeszéléseken részt vesz.
- A jelzőrendszer tagjaitól érkező jelzéseket fogadja.

Az óvodai és iskolai szociális segítő:

- Olyan szakember, aki elsődlegesen a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésével, prevencióval foglalkozik. Egyéni tanácsadás formájában nyújt segítséget a gyermekek, szülők, pedagógusok számára.
- Tanácsadás a szülőknek a gyermeknevelés és a családi élet más problémát okozó területein, gyermek eltérő fejlődésével kapcsolatban.
- Segítségnyújtás beilleszkedési problémák, társas kapcsolatok kialakításában.

- Megelőzés, problémák időben történő felismerése, megfogalmazása és megoldás keresése egyéni és kiscsoportos formában.
- Információnyújtás elérhető szolgáltatásokról, jogokról, a szociális ellátórendszer működéséről, ügyintézésben való segítségnyújtás.
- Közvetítés a szülő-pedagógus, pedagógus-gyermek, gyermek-gyermek közötti konfliktusban, részvétel a pedagógus-szülő, gyermek-gyermek és szülő-szülő közötti megbeszélésen.
- Közvetítés különböző szolgáltatások eléréséhez: családsegítés, jogi és pszichológiai tanácsadás, családterápia, ruhaadomány.
- Pedagógus részére konzultációs lehetőség biztosítása.
- Krízisintervenció; (azonnali intézkedés szükségessége, krízishelyzet pl.: családon belüli bántalmazás, súlyos elhanyagolás, lakhatás elvesztése, kilakoltatás, hatósági beavatkozás, ideiglenes hatályú elhelyezés, gyermek felügyelet nélkül maradása).
- Gyermek megfigyelése csoporthelyzetben pedagógus megkeresésére.
- Csoportban végzett prevenciók tevékenység szervezése.
- Csoport- és klubfoglalkozások szervezése igény szerint.
- Az intézmény által szervezett programokban való részvétel.
- Szükség esetén az intézményben dolgozó szakemberek munkájának segítése, segítő team létrehozása.

14. Szakmai dokumentáció

Az óvoda kiegyensúlyozott és kiszámítható működési rendjének biztosításához a működést szabályozó jogi és pedagógiai dokumentumokkal rendelkezünk.

Óvodai törzskönyv

Intézmény alapadatait, nyilvántartását tartalmazza.

Vezetésért felelős: intézményvezető

Felvételi és előjegyzési napló

Az óvodát igénylő, jelentkező gyerekek nyilvántartására szolgál.

Vezetésért felelős: intézményvezető

Felvételi – és mulasztási napló

A csoportba felvett és járó gyermekek napi nyilvántartását és alapadatait tartalmazza.

Vezetésért felelős: óvodapedagógusok

Éves munkaterv

Megtalálhatóak benne az adott év feladatai és azok ütemezése.

Elkészítésért felelős: intézményvezető, nevelőtestület

Csoportnapló

A csoport tudatos nevelési-képességfejlesztési, tanulási, szervezési tervét szokás-és szabályrendszerét tartalmazza.

Vezetésért felelős: óvodapedagógusok

A gyermek egyéni fejlődési naplója

Tartalmazza a gyermekek folyamatos fejlődését, fejlesztését.

Vezetésért felelős: óvodapedagógusok

Pedagógiai Program

A legfőbb szakmai dokumentum. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült. Az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit, a nevelési feladatokat, tevékenységeket, gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységet, a kapcsolatrendszereket, személyi és tárgyi feltételeket tartalmazza.

Elkészítésért felelős: intézményvezető, nevelőtestület

Szervezeti és működési szabályzat

Az óvoda jogi dokumentuma, ami a belső kapcsolattartást, jogokat és köteleességeket és a külső kapcsolatokat szabályozza.

Elkészítésért felelős: intézményvezető, nevelőtestület

Házirend

Szabályozza a szülő és az óvoda kapcsolatában a jogszerű működést.

Elkészítésért felelős: intézményvezető, nevelőtestület

Intézményi önértékelés

Az óvoda működésének minőségi garanciáját a folyamatos minőségi fejlődést segíti.

Elkészítésért felelős: intézményvezető, nevelőtestület

15. Mini bölcsőde

Intézményünk két óvodai csoportunk mellett egy mini bölcsődei csoport számára is helyet biztosít. A településen jelentkező igények indokoltá tették az intézmény átszervezését és a bölcsődei csoport létrehozását, mely 2017. év szeptembere óta működik. A csoport 8 gyermek számára biztosít férőhelyet.

A mini bölcsőde működésénél, a nevelés-gondozási munkánk során „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramját” tekintjük elsődleges szempontnak.

Bölcsődénkben 20 hetes kortól biztosítjuk gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését. Az ellátást a gyermek harmadik életévének betöltését követő augusztus 31-éig biztosítjuk. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. Mini bölcsődei nevelésünk mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkori intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény családbarát intézményként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A nevelés céltudatos, tervszerű érték közvetítő folyamat, mely során ismereteket, szokásokat, hagyományokat, normákat, viselkedésformákat sajátít el a gyermek. Az értékelsajátítás folyamatában az érzelmeknek meghatározó szerepe van a 3 éven aluli korosztályban, ezért átélhető, megtapasztalható élményeket kell közvetíteni. A nevelés bipoláris folyamat, a gyermek is részt vesz benne. A bölcsődei szakemberek a családi nevelést figyelembe véve, azt kiegészítve, a szülőkkel együttműködve alakítják a nevelés folyamatát.

Nevelési- gondozási céljaink:

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzeti/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A lehetőségek figyelembevétele mellett a családok részéről felmerülő igények kielégítése, ezzel hozzájárulva a bölcsődés korú gyermekek egészséges fejlődéséhez.

Boldog gyermekek nevelése, akik tudnak vidáman játszani, felszabadultan örülni, tevékenykedni. Tevékenységükben használják fel tapasztalataikat. Szókincsük gyarapodjon, beszédkészségük folyamatosan fejlődjön. Tanuljanak meg önállóan öltözködni, kulturáltan étkezni, tisztálkodni, stb.

Mindezen célok eléréséhez keretet ad a gyermek korához és fejlettségéhez, egyéni szükségleteihez igazodó rugalmas mini bölcsődei napirendünk, mely figyelembe veszi az intézménybe járó családok szokásait és igényeit.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekszünk, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel, mint családsegítő együttműködve.

A csoportban nevelhető, gondozható sajátos nevelési igényű gyermekek esetében minél fiatalabb életkortól kezdve a nevelésbe ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

Nevelési - gondozási feladataink:

- A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.
- Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.
- Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.
- A megismerési folyamatok fejlődésének segítése.

Nevelési - gondozási alapelveink:

- A család rendszerszemléletű megközelítése.
- A koragyermekkori intervenció szemlélet befogadása.
- A családi nevelés elsődleges tisztelete.
- A kisgyermeki személyiség tisztelete.
- A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe.
- A biztonság és a stabilitás megteremtése.

- Fokozatosság megvalósítása.
- Egyéni bánásmód érvényesítése.
- Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége.
- A gyermeki kompetenciaképzés támogatása.

A bölcsődénk önálló szakmai programmal rendelkezik.

16. Érvényességi rendelkezések

A Pedagógiai Program érvényessége:

2020. szeptember 1-étől érvényes és **határozatlan** időre szól.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata 4 évente történik.

A fenntartót külön költség nem terheli.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi jogszabály változás,
- szervezeti átalakítás,
- innováció,
- egyéb érdekegyeztető fórum módosító javaslata.

A programmódosítás előterjesztésének előírásai:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének,
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek,
- szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásról.

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok minimum 50%-a, plusz egy fő kéri.

A Pedagógiai Program nyilvánossága:

A hatályba lépett Pedagógiai Programot-t meg kell ismertetni az óvoda minden alkalmazottjával, óvodahasználóval.

A Pedagógiai Programban foglaltakról a szülőket is tájékoztatni kell.

A hozzáférhetőség biztosítását helyben szokásos módon ki kell hirdetni.

Az óvoda Pedagógiai Programja nyilvános, a szülők a szülői értekezleteken tájékoztatást kapnak róla, illetve az óvodavezetőtől kikérhető.

17. Legitimációs záradék

A Szülői Szervezet egyetértését nyilvánította:

Dátum: Nagybold, 2020. 08. 31.

Aláírás: [Handwritten Signature]

A nevelőtestület elfogadta:

Dátum: Nagybold, 2020. 08. 31.

Aláírás: [Handwritten Signature]

Aláírás: [Handwritten Signature]

Aláírás: [Handwritten Signature]

Az intézményvezető jóváhagyta:

Dátum: Nagybold, 2020. 08. 31.

Aláírás: [Handwritten Signature]

